

Gemeenteraad : Bergen
Raadsvergadering : 28 januari 2021
Zaaknummer :
Voorstelnummer : RAAD200174
Commissie : Algemene raadscommissie
Commissiebehandeling : 14 januari 2021
Soort agendering : Ter bespreking
Agendapunt :
Team : Gemeentelijke Eigendommen
Opsteller(s) : Simon Zijlstra
Telefoonnummer : 072 888 00 00
Bijlagen: :

RAADSVOORSTEL

Onderwerp: - Meerjarenplanning baggeren watergangen 2021-2028

Voorgesteld besluit

1. de meerjarenplanning baggeren watergangen 2021-2028 gemeente Bergen vast te stellen
2. voor de baggerwerkzaamheden bij de jaarrekening 2020 de egalisatievoorziening op peil te brengen door een extra dotatie van EUR 80.000,-op te nemen.

Geheimhouding Nee Ja

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

Tot voor kort voerde de gemeente Bergen voor het landelijke gebied haar baggerwerkzaamheden uit op basis van de baggerschouw van het Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK). Deze schouw vindt voor elk gebied eenmaal per 7 jaar plaats.

De gemeente heeft onlangs op basis van metingen van waterbodems een meerjarenplanning baggeren voor de periode 2021 tot en met 2028 opgesteld. Het doel is om de watergangen die in gemeentelijk eigendom zijn, te laten voldoen aan het vastgestelde profiel (legger). Met deze meerjarenplanning wordt een betere bijdrage geleverd aan een goede waterkwantiteit (doorstroming) en waterkwaliteit.

De rapportage geeft inzicht voor de komende 8 jaar in de hoeveelheid te baggeren watergangen en de bedragen die hier de komende jaren voor moeten worden gereserveerd. Via jaarlijkse stortingen aan de egalisatievoorziening groot onderhoud kunnen begrotingsafwijkingen worden beperkt en is de continuïteit van de baggerwerkzaamheden gewaarborgd.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

De overname van het onderhoud van stedelijk water is ingegaan per 1 januari 2019, na ondertekening van de *'Overeenkomst tot overdracht van het onderhoud van stedelijk oppervlaktewater van de gemeente Bergen aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier'*. Een aantal wateren is dus overdragen en wordt sindsdien door het hoogheemraadschap onderhouden. Maar dit geldt niet voor alle wateren. Deze bleven ongewijzigd in onderhoud bij de oude onderhoudsplichtige. Het gaat dan om particuliere wateren waar geen publiek belang bij is of om speciale situaties, zoals gemeentelijke sportvelden, begraafplaatsen of locaties, waar een afwijkend peil wordt gehanteerd.

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende wet- en regelgeving. Hierbij is onderscheid gemaakt in baggerkwaliteit, waterkwaliteit, ecologie, en ontvangstplicht.

Besluit bodemkwaliteit

In 2008 is het Besluit bodemkwaliteit in werking getreden. Het besluit bevat onder andere regels voor het verspreiden van baggerspecie op het maaiveld en het toepassen in oppervlaktewater. Het besluit bevat kwaliteitseisen voor baggerspecie. Het geeft aan hoe de kwaliteit moet worden bepaald en of melding van een toepassing verplicht is.

Aanvullende stofgroep PFAS:

De afkorting PFAS staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. Dit zijn door de mens gemaakte stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. In een brief van 8 juli 2019 heeft staatssecretaris Van Veldhoven de Tweede kamer het Tijdelijke handelingskader voor hergebruik van PFAS houdende grond- en baggerspecie aangeboden. Dit betekent dat bij keuringen PFAS analyses meegenomen moeten worden in heel Nederland.

Verspreiden aangrenzend perceel

Baggerspecie mag, wanneer deze voldoet aan de normstelling uit het Besluit bodemkwaliteit, worden verspreid over direct aan het oppervlaktewater grenzende percelen. Als langs de watergang geen ruimte is om de baggerspecie af te zetten, door bijvoorbeeld de aanwezigheid van een huisperceel, dan mag de betreffende baggerspecie op een ander perceel dat grenst aan dezelfde watergang worden afgezet. Indien de aangrenzende strook te smal is om de baggerspecie te kunnen bergen (bijvoorbeeld door de aanwezigheid van

een fietspad), dan mag de baggerspecie op het volgende perceel daarachter worden afgezet.

Verwerken baggerspecie

De gemeente streeft naar optimaal en doelmatig hergebruik van baggerspecie. De schone en verspreidbare baggerspecie wordt zoveel mogelijk in de directe omgeving verspreid, al dan niet na voorafgaande opslag in depots. De baggerspecie die vanwege kwaliteit of ruimtegebrek niet op aangrenzende percelen kan worden verspreid, wordt afgevoerd en gestort conform de geldende regelgeving. Gezien de ligging van de watergangen in bebouwde omgeving en met smalle bermen, wordt er van uitgegaan dat het grootste gedeelte van vrijkomende baggerspecie aangeboden wordt aan een verwerker, grondbank of stortplaats.

Waterkwaliteit

Europese Kaderrichtlijn Water

Het doel van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het verbeteren of in stand houden van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, zodat het water chemisch en ecologisch (weer) gezond is en ook voor toekomstige generaties geschikt blijft. Gefaseerd van 2015 tot 2027 moet de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa worden verbeterd. Baggeren is een beheermaatregel, die leidt tot verbetering of instandhouding van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De KRW richt zich op de waterkwaliteit. Er gelden echter geen specifieke KRW-normen voor de kwaliteit van de waterbodem. Te ondiep water heeft te weinig bufferend en herstellend vermogen. Een dikke (organisch- en nutriëntrijke) bagger laag kan tot problemen leiden bijvoorbeeld door nalevering en zuurstoftekorten. Een verontreinigde waterbodem kan de realisatie van de KRW waterkwaliteitsdoelstellingen in de weg staan.

Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming geeft uitvoering aan de nationale en internationale doelstellingen voor de natuurbescherming in Nederland. Veel verschillende planten- en diersoorten zorgen ervoor dat de natuur tegen een stootje kan. In een dichtbevolkte samenleving als Nederland is een goede natuurbescherming belangrijk. In de gemeente heeft de uitvoering van baggerwerkzaamheden in gemeentelijke watergangen mogelijk invloed op beschermde soorten en zal altijd vooraf een quick scan Flora en fauna nodig zijn.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Tot voor kort voerde de gemeente Bergen haar baggerwerkzaamheden uit op basis van de baggerschouw van het Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK). Om de meerjarenplanning van het baggeren in de periode 2021 tot en met 2028 op te stellen, zijn meer gedetailleerde metingen van de baggerlaag in deze watergangen uitgevoerd, zodat nu voor de langere termijn duidelijker is welke baggerwerkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Beoogd wordt dat de watergangen die in gemeentelijk eigendom zijn, voldoen aan het vastgestelde profiel (legger). Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een goede waterkwantiteit (doorstroming) en waterkwaliteit. Recreatieve en ecologische functies worden versterkt en gewaarborgd. Deze werkzaamheden zijn ook van belang voor een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving.

Tijdens de overdracht van het stedelijk water naar het hoogheemraadschap in 2019 is een planning opgesteld voor de binnenstedelijke wateren die in beheer van de gemeente zijn gebleven. Deze stedelijke baggerplanning is geïntegreerd met de nu opgestelde landelijke baggerplanning.

De rapportage geeft inzicht voor de komende 8 jaar in de hoeveelheid te baggeren watergangen en de bedragen die hier de komende jaren voor moeten worden gereserveerd. Via jaarlijkse stortingen aan de egalisatievoorziening groot onderhoud kunnen begrotingsafwijkingen worden beperkt en blijft de continuïteit van de baggerwerkzaamheden gewaarborgd.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- Prioritering baggerwerkzaamheden;
- Versterken en waarborgen recreatieve functie;
- Versterken en waarborgen ecologische functie;
- Doorstroming van water.

Dit meerjarenplan baggeren wordt zowel uitvoerings- als beleidsondersteunend gebruikt. In dit plan zijn de volgende zaken aangegeven/ onderzocht:

- Inschatting hoeveelheid aanwezige bagger per watergang t.o.v. legger en vaste bodem;
- Meerjarenplanning baggerwerkzaamheden;
- Kostenramingen baggerwerkzaamheden per jaar.

De hoeveelheden van de aanwezige baggerspecie zijn ingemeten door de waterbodems te peilen. De kwaliteit van de baggerspecie is voor dit meerjarenplan niet onderzocht, omdat de houdbaarheid van waterbodemonderzoeken beperkt is. Er zijn aannames gedaan en bij opstellen van bestekken voor de baggerwerkzaamheden wordt de kwaliteit van de specie onderzocht.

Voor het bepalen van de voorkeursvolgorde is zo veel mogelijk aangesloten bij de planning van het hoogheemraadschap. Elk gebied volgt 1 jaar later op de uitvoering van baggerwerkzaamheden van het hoogheemraadschap.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Het advies is om de meerjarenplanning baggeren te hanteren om een bijdrage geleverd aan een goede waterkwantiteit (doorstroming) en waterkwaliteit. Zoals eerder vermeld: recreatieve en ecologische functies worden versterkt en gewaarborgd. Deze werkzaamheden zijn ook van belang voor een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Voor een goede doelmatige uitvoering van het onderhoud van het stedelijk water stemmen de gemeente en het hoogheemraadschap hun werkzaamheden af. De gemeente als beheerder van de fysieke buitenruimte en vanwege de lokale kennis, het hoogheemraadschap als waterbeheerder.

RISICO'S

De gehanteerde uitgangspunten in de rapportage kunnen een risico zijn. Bijvoorbeeld het bepalen van de hoeveelheden slib is een momentopname. Jaarlijks is er een bepaalde mate van aanwas. De aanwas van baggerspecie is afhankelijk van diverse factoren:

- Ligging van watergang t.o.v. begroeiing (bladval in watergang);
- Afspoeling van oevers;
- Aanvoer vanuit aanliggende watergangen.

Bovendien heeft de kwaliteit van de baggerspecie invloed op de werkwijze en de afvoer- en stortkosten van de vrijkomende baggerspecie.

Tenslotte bestaat er een risico dat er in het participatietraject rondom het opstellen van het onderhoudsplan maatwerk naar voren komt. Hiermee kunnen extra jaarlijkse kosten gemoeid zijn.

FINANCIËN

De kosten voor het baggeren zijn gebaseerd op gestandaardiseerde eenheidstarieven en ervaringscijfers van voorgaande jaren (baggerbestekken). Alle genoemde bedragen zijn exclusief BTW en gebaseerd op prijspeil 2019. De raming van de kosten is gebaseerd op een tarief per meter van € 5,-/m, excl. afvoer en stortkosten. Per jaar is gerekend met een indexering van 2%. Het benodigde onderhoudsbudget is berekend voor de periode 2021 tot en met 2028.

Omdat de bedragen voor het baggeren fluctueren, is een egalisatievoorziening ingesteld voor dit groot onderhoud.

Tijdens het peilen is gebleken dat in het buitengebied eenmalig extra baggerwerkzaamheden noodzakelijk zijn. De betreffende watergangen in het buitengebied zijn niet overgedragen aan het HHNK.

Onderstaand overzicht geeft weer hoe het verloop is van de voorziening, indien er geen extra dotatie, ten gevolge van bovengenoemde extra werkzaamheden, in de voorziening plaatsvindt.

Jaar	VZ stand 01-01	Storting	Onttrekking stedelijk gebied	Onttrekking buitengebied	stand 31-12
2020	€ 85.000,00	€ 21.500			€ 106.500,00
2021	€ 106.500,00	€ 21.500	€ 90.000,00	€ 110.730,00	€ -72.730,00
2022	€ -72.730,00	€ 21.500			€ -51.230,00

Zonder extra dotatie wordt de voorziening negatief. Dat is wettelijk niet toegestaan. Om deze reden vindt in de jaarrekening 2020, conform regelgeving, een extra dotatie plaats van € 80.000.

Onderstaande staat geeft weer hoe het verloop van de voorziening is door de extra dotatie.

Jaar	VZ stand 01-01	Storting	extra storting	Onttrekking stedelijk gebied	Onttrekking buitengebied	stand 31-12	
2020	€ 85.000,00	€ 21.500,00	€ 80.000,00			€ 186.500,00	Voorbereiding
2021	€ 186.500,00	€ 21.500,00		€ 90.000,00	€ 110.730,00	€ 7.270,00	t Oude Hof (tot 1 meter diep) + Hertenkamp Berge
2022	€ 7.270,00	€ 21.500,00				€ 28.770,00	
2023	€ 28.770,00	€ 21.500,00		€ 10.000,00	€ 24.550,00	€ 15.720,00	Enkele watergangen Schoorl
2024	€ 15.720,00	€ 21.500,00		€ 5.000,00		€ 32.220,00	Voorbereiding
2025	€ 32.220,00	€ 21.500,00		€ 50.000,00		€ 3.720,00	Slochtgracht Egmond aan den Hoef
2026	€ 3.720,00	€ 21.500,00				€ 25.220,00	
2027	€ 25.220,00	€ 21.500,00		€ 10.000,00		€ 36.720,00	Enkele watergangen begraafplaats Kerkedijk
2028	€ 36.720,00	€ 21.500,00				€ 58.220,00	
		€ 172.000,00		€ 165.000,00	€ 135.280,00		

Halverwege deze planperiode wordt onderzocht of in 2027-2028 aanvullende baggerwerkzaamheden noodzakelijk zijn.

De omvang van de werkzaamheden om de metingen van de baggerlaag voor te bereiden en uit te voeren, was niet goed ingeschat. Het opstellen van de planning kostte meer tijd dan voorzien. Hierdoor is de rapportage niet op tijd

afgerond voor behandeling in de raadsvergadering van december 2020 en is het advies een extra dotatie bij de jaarrekening 2020.

DUURZAAMHEID

De mogelijkheden voor verwerking van de baggerspecie hangen af van de wettelijke bepalingen en milieuhygiënische randvoorwaarden. De gemeente streeft naar optimaal en doelmatig hergebruik van baggerspecie. De schone en verspreidbare baggerspecie wordt zoveel mogelijk in de directe omgeving verspreid, al dan niet na voorafgaande opslag in depots. De baggerspecie die vanwege kwaliteit of ruimtegebrek niet op aangrenzende percelen kan worden verspreid, wordt afgevoerd en gestort conform de geldende regelgeving. Gezien de ligging van de watergangen in bebouwde omgeving en met smalle bermen, wordt er van uitgegaan dat het grootste gedeelte van vrijkomende baggerspecie aangeboden wordt aan een verwerker, grondbank of stortplaats.

PARTICIPATIE

Specifieke belanghebbenden, zoals hengelsportverenigingen, bewoners aan het water, volkstuinen aan het water, recreatievaart en paddenwerkgroepen zijn bekende gesprekspartners van de gemeente. Als baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd, kunnen de gebiedsregisseurs een rol spelen om de juiste verbindingen tot stand te brengen tussen de belanghebbenden. Ook maakt de gemeente gebruik van aankondigingen in de lokale media.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

De planning van de gemeentelijke baggerwerkzaamheden is gebaseerd op het rapport Meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen. Gemeente Bergen en het hoogheemraadschap evalueren periodiek de baggerwerkzaamheden. Rond 2025 wordt onderzocht of in 2027/2028 extra baggerwerkzaamheden zijn te voorzien.

BIJLAGEN

1. Meerjarenplanning baggeren watergangen gemeente Bergen, d.d. 28 oktober 2020
2. Overzicht profielen Bergen

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

mr. M.N. (Martijn) Schroor
secretaris

dr. J.P. (Peter) Rehwinkel
burgemeester